

Anonüümseks muudetud versioon

Tölge

C-511/22 - 1

Kohtuasi C-511/22

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

29. juuli 2022

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Landgericht Frankfurt am Main (Frankfurt am Maini apellatsioonikohus, Saksamaa)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

9. juuni 2022

Hageja ja apellant:

AQ

Kostja ja vastustaja apellatsioonimenetluses:

trendtours Touristik GmbH

Landgericht Frankfurt/M
[...]

Kohtumäärus

Kohtuasjas

AQ, [...] 48167 Münster,

hageja ja apellant

[...]

versus

Trendtours Touristik GmbH [...], 65830 Kriftel,

ET

kostja ja vastustaja apellatsioonimenetluses

[...]

tegi Landgericht Frankfurt am Maini (Frankfurt am Maini apellatsioonikohus, Saksamaa) 24. tsiviilkolleegium

[...]

9. juunil 2022 järgmise kohtumääruse:

I. Euroopa Kohtule esitatakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 267 teise lõigu alusel [...] liidu õiguse tõlgendamise kohta järgmised eelotsuse küsimused:

1. Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta direktiivi (EL) 2015/2302, mis käsitleb pakettreise ja seotud reisikorraldusteenuseid ning millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/83/EL ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 90/314/EMÜ (edaspidi „pakettreisidirektiiv“), artikli 12 lõike 2 esimest lauset tuleb tõlgendada nii, et see annab lisaks pakettreisidirektiivi artikli 12 lõikes 1 sätestatud õigusele täiendava lepingust taganemise õiguse, mille õiguslikud tagajärjed kuuluvad kohaldamisele vaid siis, kui reisija taganemisavaldust esitades sellele õigusele tugineb?
2. Kas pakettreisidirektiivi artikli 12 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et taganemise eest hüvitise maksmise kohustus ei kao, kui reisija ei nimeta pakettreisilepingust taganemise avalduses ühtegi põhjust või nimetab põhjuse, mis ei ole vältimatu ja erakorralise asjaoluga seotud?

II. Menetlus peatatakse.

Põhjendused

I.

Menetluse aluseks on järgmised asjaolud.

Hageja broneeris reisikorraldajast kostjalt 21. augustil 2019 endale ja oma abikaasale pakettreise nimetusega „Italien pur in Rom & Sorrent“, mis pidi toimuma ajavahemikul 30. märtsist 2020 kuni 6. aprillini 2020. Reisi hind oli 1886,00 eurot. Kostja nõudel tegi hageja ettemakse summas 325,00 eurot.

Hageja esitas 27. veebruari 2020. aasta kirjaga pakettreisist taganemise avalduse. Taganemise põhjusena nimetas hageja oma kirjas peatset haiglasse minekut. Ta oli nõus tasuma kostjale lepingust taganemise eest hüvitist summas 466,50 eurot, mis moodustab 25% reisi hinnast, nii et võetakse arvesse tema ettemaksu. Kirjas märkis hageja, et kooskõlas kostja tüüptingimustega jätab ta endale õiguse

2

„esitada tagasi maksmise nõudeid, kui praegu Itaalias või Saksamaal levivast koroonaviirusest tingitud erakorraliste asjaolude tõttu või muudel põhjustel ei oleks reisi korraldamine või reisile minek nagunii võimalik olnud.“
 Taganemishüvitise ja ettemaksu vahe maksis hageja kostjale ära.

Kostja nõudel, kelle arvestuse kohaselt oli taganemishüvitise suurus ühtekokku 471,50 eurot, tasus hageja kostjale veel 5,00 eurot.

Koroonapandeemia tõttu tühistas kostja seejärel oma reisi „Italien pur in Rom & Sorrent“.

Hageja esitas 21. märtsi 2020. aasta kirjaga kostjale nõuda maksta tasutud 471,50 eurot tagasi.

Kostja keeldus tagasimaksmisest.

Hageja leiab, et kostja on kohustatud maksuma tagasi hageja makstud summad, kuna tegelikult ta pakettreisi läbi ei viinud.

Kostja leiab, et hageja taganes pakettreisilepingust haiglas viibimise tõttu, mistõttu on kostjal õigus nõuda lepingus kokkulepitud taganemishüvitist. Hiljem tekkinud asjaolud ei saa tema õigust taganemishüvitisele enam muuta.

Amtsgericht Frankfurt am Main (Frankfurdi esimese astme kohus) jättis hageja hagi rahuldamata. Hageja taganemine lepingust tõi kaasa kostja õiguse nõuda taganemise eest hüvitist, mida ta võib tasaarveldada hageja tagasimaksenõudega. Bürgerliches Gesetzbuch (Saksa tsiviilseadustik, edaspidi „BGB“) § 651h lõige 3 ei ole kohaldatav, kuna taganemisavalduse esitamise ajal ei esinenud veel asjaolusid, mille põhjal oleks saanud järeldada erakorraliste ja vältimatute asjaolude olemasolu. Kostja nõudeõigus ei langenud tagantjärele ära seetõttu, et reisi läbi ei viidud.

Amtsgerichti (esimese astme kohus) otsuse peale esitas hageja tähtjaks apellatsioonkaebuse. Ta leiab, et taganemisavalduse esitamise ajal olid olemas piisavad põhjused, mille alusel oleks saanud teha prognoosiva otsuse, et erakorralised ja vältimatud asjaolud oleksid reisiteenuste osutamist olulisel määral mõjutanud.

Kostja, kes vaidleb hageja apellatsioonkaebusele vastu, leiab muu hulgas, et hageja ei saa tugineda BGB § 651h lõikele 3, kuna ta on lepingust taganenud muul, isiklikul põhjusel ja mitte koroonapandeemia tõttu.

II.

Pakettreisilepingut reguleerivad Saksa õigusnorme kohaldades saab reisija vastavalt BGB § 651h lõikele 1 pakettreisilepingust enne reisi algust mis tahes ajal taganeda. Taganemise põhjuse esitamist seadus ette ei näe.

Reisilepingust taganemine toob BGB § 651h lõike 1 teise lause kohaselt kaasa õigusliku tagajärje, et reisikorraldaja kaotab õiguse reisi hinnale. BGB § 651h lõike 1 kolmanda lause kohaselt saab reisikorraldaja nõuda mõistlikku hüvitist, mille kogusumma võib ta vastavalt BGB § 651h lõikele 2 kindlaks määrata ka tüüptingimustes. Vastavalt BGB § 651h lõike 3 esimesele lausele ei saa reisikorraldaja siiski nõuda lepingust taganemise eest hüvitist, kui sihtkohas või selle vahetus läheduses esinevad vältimatud ja erakorralised asjaolud, mis pakettreisi teenuste osutamist [...] olulisel määral mõjutavad.

Sellised vältimatud ja erakorralised asjaolud, mis reisis teenuste osutamist olulisel määral mõjutavad, olid sihtkohas olemas, kuna koroonapandeemia tõttu, mis kujutab endast vältimatut ja erakorralist asjaolu, ei olnud võimalik reisi läbi viia.

BGB § 651h lõigete 1 ja 3 sõnastuse kohaselt ei saa kostja nõuda lepingust taganemise eest hüvitist, sest BGB § 651h lõige 3 lähtub tegelikest asjaoludest kokkulepitud reisi toimumise ajal. Saksa kohtute praktikas ja reisiõigust käsitlevas õiguskirjanduses esindatud seisukoht, et vältimatu ja erakorralise asjaolu küsimuses on oluline prognoos, mis tehakse taganemisavalduse esitamise ajal *ex-ante*-hindamisele tuginedes (vt nt Oberlandesgericht Hammi (liidumaa kõrgeim üldkohus Hammis) 30. augusti 2021. aasta otsus 22 U 33/21, BeckRS 2021, 24178; Amtsgericht Düsseldorf (Düsseldorfi esimese astme kohus) 8. veebruari 2021. aasta otsus 37 C 471/20, NJW-RR 2021, 930; Amtsgericht Frankfurt (Frankfurdi esimese astme kohus) 11. augusti 2020. aasta otsus 32 C 2136/20, juris, punkt 38; Amtsgericht Müncheni (Müncheni esimese astme kohus) 27. oktoobri 2020. aasta otsus 159 C 13380/20, juris, punkt 19; Landgericht Kasseli (Kasseli apellatsioonikohus) 2. novembri 2021. aasta otsus 5 0 459/21, punkt 35, juris; [...]), Saksa seaduse tekstis ei kajastu. Kas BGB § 651h lõike 3 sõnastus vastab pakettreisidirektiivi artikli 12 lõikele 2 või kas seda tuleb tõlgendada direktiiviga kooskõlas, on Euroopa Kohtule esitatud eelotsusetaotluse C-776/21 ese.

Selge ei ole aga see, kas hageja ei või tugineda BGB § 651h lõikele 3 seetõttu, et ta taganes reisilepingust põhjusel, mis oli tema kontrolli all ja ei kujutanud endast välditavat ja erakorralist asjaolu BGB § 651h lõike 3 tähenduses.

Käesoleval juhul põhjendas hageja reisilepingust taganemist haiglas viibimisega. Hageja kirja sõnastusest nähtus, et tagasimaksenõude reservatsioon juhul, kui reisi ei saa koroonaviiruse tõttu läbi viia, ei olnud reisilepingust taganemise seisukohast otsustav, vaid pidi tagama üksnes õiguse esitada tagasimaksmise nõudeid, mille esitamist pidas hageja kõigest võimalikuks, mitte aga kindlaks.

BGB § 651h sõnastuse kohaselt on reisijal BGB § 651h lõike 1 alusel õigus reisilepingust taganeda, mis toob kaasa õiguslikud tagajärjed, mis on sätestatud BGB § 651h lõike 1 kolmandas lauses koostoimes lõikega 2 (hüvitis taganemise eest) või BGB § 651h lõikes 3 (taganemishüvitise äralangemine). Õiguslike tagajärgede saabumise seisukohast ei ole oluline, kas reisija nimetab reisilepingust taganemise põhjuse või mitte, ja järelikult ei tule käesoleval juhul

taganemishüvitist maksta ka taganemisavalduses nimetatud põhjust arvestades, kuna reis ei saanud erakorralise ja vältimatu asjaolu tõttu toimuda.

Siiski on küsitav, kas pakettreisidirektiivi artikli 12 lõiked 1 ja 2 sisaldavad teistsugust, viidatud sätetest erinevat reeglit.

Pakettreisidirektiivi artikli 12 lõige 1 sätestab, et reisija võib pakettreisilepingust igal ajal enne reisi algust taganeda, kuid pakettreisidirektiivi artikli 12 lõike 1 teise lause kohaselt kaasneb sellega kohustus maksta lepingust taganemise hüvitist. Seevastu pakettreisidirektiivi artikli 12 lõikes 2 on sätestatud täiendav taganemisõigus, millega ei kaasne kohustust tasuda taganemishüvitist, kuna reisijal on õigus reisihinna täielikult tagastamisele, nimelt siis, kui „sihtkohas [...] esinevad vältimatud ja erakorralised asjaolud, mis mõjutavad olulisel määral pakettreisi teenuste osutamist [...]“. Sõnastuse „[h]oolimata lõikest 1 on reisijal õigus“ põhjal võiks teha järelduse, et pakettreisidirektiivi artikkel 12 näeb ette kaks taganemisõigust, mille tingimused ja õiguslikud tagajärjed on erinevad. Kui lähtuda tuleb kahest eraldiseisvast taganemisõigusest, peab reisija oma taganemisavalduses märkima, kummale taganemisõigusele soovib ta tugineda, eelkõige peab ta nimetama vältimatu ja erakorralise asjaolu, kui ta soovib tugineda pakettreisidirektiivi artikli 12 lõikest 2 tulenevatele õiguslikele tagajärgedele. Kõnealune reisija taganemisavaldusele esitatav nõue võiks tuleneda asjaolust, et pakettreisidirektiivi artikli 12 lõike 2 esimene lause seab taganemisõigusele teatud tingimused ((„[...] õigus lõpetada pakettreisileping [...], kui [...]“). Nõue võib tuleneda ka pakettreisi artikli 12 lõike 2 teise lause sõnastusest, mille kohaselt on reisijal, juhul „[k]ui pakettreisileping lõpetatakse käesoleva lõike alusel“, õigus kõikide pakettreisi jaoks tehtud maksete tagasimaksmisele. Sõnastusest nähtub, et kõnealune õiguslik tagajärg saabub vaid siis, kui reisija sellele lõikele tugineb, kuna üldiselt saab reisija valida, kas tugineda pakettreisidirektiivi artikli 12 lõikes 1 sätestatud taganemisõigusele või pakettreisidirektiivi artikli 12 lõikes 2 sätestatud taganemisõigusele. Viidatud sõnastustest ei saa seevastu välja lugeda, et vaidluse korral peab kohus kvalifitseerima taganemise pakettreisidirektiivi artikli 12 lõike 1 või lõike 2 alusel taganemiseks, mistõttu on olukord, kus reisilepingust taganemisel ei viidata vältimatule ja erakorralisele asjaolule, hõlmatud pakettreisidirektiivi artikli 12 lõikes 1 (ja mitte lõikes 2) sätestatud õiguslike tagajärgedega.

Käesolevas kohtuasjas viiks kõnealune tõlgendus järelduseni, et pakettreisidirektiivi artikli 12 lõike 1 teise lause alusel tuleb lepingust taganemise eest hüvitist maksta ka juhul, kui reisi ei olnud võimalik koroonapandeemia tõttu läbi viia, kuna hageja tugines taganemisavalduses muule asjaolule.

Kui pakettreisidirektiivi artikli 12 lõikeid 1 ja 2 tuleb tõlgendada niimoodi, siis tuleks samamoodi ja direktiiviga kooskõlas tõlgendada ka BGB § 651h lõikeid 1 ja 3, kuna pakettreisidirektiiv on täielikult ühtlustava toimega (pakettreisidirektiivi artikkel 4).

[...] [menetluse peatamine]